

ПРЕПОРУЧЕНО

ПРЕПОРУЧЕНО
ЧАСОПИС ПОВЕЉА 1/2017
ДОДАТАК БРОЈ 35

Главни и одговорни уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Уредник додатка
ГОРДАНА ТИМОТИЈЕВИЋ

Ликовни уредник
ДРАГАН ПЕШИЋ

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ”
КРАЉЕВО

За издавача
МИЛОЈЕ РАДОВИЋ

Уредништво Повеље, 36 000 Краљево, Цара Душана 39
Тел. 036 312 442, e-mail: povelja@mts.rs, веб-сајт: www.kv-biblio.org.rs

Штампа ЕПОХА, Пожега
Тираж 600

ISSN 1452–3531

ЕЛИКСИР

Шведска њриовейка

Предео са шведског и приредио ПРЕДРАГ ЦРНКОВИЋ

повеља

Прејоручено, додаток часописа Повеља,
штампан је захваљујући подршци
Министарства за културу и медије Републике Србије
и Скупштине града Краљева.

ОД СЕДЕРБЕРГА ДО АЛЕХАНДРА ЛЕИВЕ ВЕНГЕРА

У прашњавим историјама шведске књижевности деведесет посто биографија почиње овако: „...детињство је провео/ла у том и том селу и природа његовог/њеног детињства оставила је на аутора/ку неизбрисив утисак, што се касније видело у његовом/њеном стваралаштву...” Природа + мистика = добитна комбинација шведске драме, поезије и кратке прозе (роман је мање-више пао у раље соцреализма).

Сан сваког шведског песника шездесетих година прошлог века био је да се прослави једном збирком поезије (као што рече рокер Хју Луис, газда бенда *Д’Њуз*: „важан је један хит, а онда си ускочио у воз!”) – а песничке збирке се у Шведској и Норвешкој продају, богме, у десетинама хиљада примерака – па да га изаберу у Академију, па да онда купи фино имање на селу („да се врати коренима”) и ужива са све четири увис, избацујући из мерака по једну збирку годишње. Као Транстремер, или као њихов енглески узор Роберт Грејвс. (Кад поменух Грејвса, варијација на сеоско имање у Шведској може бити кућица у Шпанији /Грчкој, јужној Француској.../). Онда у престоницу долазе једном годишње, да проветре гарсоњеру (коју чувају „за сваки случај”), поплаћају рачуне и покупе тантијеме.

Тако је кратка шведска прича била напучена усамљеним мистицима заокупљеним сопственим фланерским визијама и епифанијама после неког чудесног доживљаја у природи, све док није наступила генерација рођена 1970-их са својом урбаном (градском, јелте!) прозом. Е, она (и сви после њих) су доказали како је теорија одраза сувишан захтев а ларпурлартизам немогућа жеља – напосто су одражавали све што се догађало у шведском друштву, најпре после првог прилива усељеника из

Латиноамерике и Азије, и гастарбајтера из источне Европе, а онда и „после после”, када се пословично слободоумна Шведска (ипак са својим сензационалним костури-ма из ормана у виду љубави према еугеници...) суочила с *имплементацијом полии-ке коректносћи* на свој, тада већ франкенштајновски, национални корпус изрешетан збуњеном трећом генерацијом досељеника. Људи су и даље обожавали шведске порниће, за њих је симбол те земље била бујна плавуша у топлесу што се облизује на огромни чизкејк, а заправо је народ био измешан са имигрантима из Латиноамери-ка као екипе сплитског Хајдука и крушевачког Напретка!

И тако, од мистике коју из малог прста исисава приповедач у причама Јалмара Седерберга – *фланер*, коме је досадно па измишља загонетку чије решење већ зна – па до Алехандра Леиве Венгера, велики је скок, неки би га злурато назвали: дијалек-тички. Венгеров *Еликсир*, преточен у кратки филм који је неколико година „харао краткометражним фестивалима” у стивенсовском стилу истовремено пародира еугеничку срамоту из ормана и савремену напетост између плавооких и црнпура-стих. Јапијевску блазираност и чамотињу налазимо у причама глумца Јонаса Карлсо-на. *Биџ Систер* Јенса Лиљестранда на првој страници личи на неке мађарске омла-динске романе, или, можда, на Гајдаровог *Тимора и његову чету*, али се све брзо раз-открива као постмодернистички и моралистички обрачун с ријалитијима из угла инсајдера.

Од мистике и природе није остао камен на камену.

А ипак, „благодарећи најновијем развоју догађаја” – и аутори у овом избору де-дују помало... застарело. Чека се генерација 1990-их, или, да се старији писци позаба-ве овим апокалиптичним добом (а које није било апокалиптично?).

Предраг Црнковић

Алеханро Леива Венгер

ЕЛИКСИР

данас смо обећали да ћемо да престанемо да лочемо срања и да ћемо да престанемо да јуримо мачке. Марко се закleo на мајчин гроб да ће да спали рецепт али мени је само жао његове цуре јер ће то његова грешка што ће она можда да рикне. стварно би требало да попије батине, неко би морао добро да га измлати али Флако и Хозе се не усуђују јер им је та педерчина ушла у душу и гаје велико поштовање према месо-ПРОмету. то је била његова грешка од самог почетка. Јер када је дошао у школу, приметили смо да му је нешто чудНО на фаци, хозе рече јеботе бог шта си то радио очи су ти кроз плаве и отекле. да ли си набавио сочива. али марко рече да није и после школе смо отишли код њега кући да нам нешто покаже. отишли смо у његову собу и затворили врата да његова кева не може да нас чује. онда је дебелогузи изнео фЛАшу која је била мала и од пластике и рекао је ову овде флашу сам добио поштом прошле недеље. пиТАли смо га ко је послао а он рече јеби ме ако знам. добио је извештај о приспећу пакета у сандуче с обавештењем да може да дође у пошту да га подигне и он је мислио да је то из чилеа одакле му је баба. али није било никаквог писма или пропратне поруке или нЕчЕг само флаша с неком течношћу унуТРа. плус што је видео да је марка из швецке и пакет исто па је то послао неко из швецке. јеботе гадно ми је када пишем ово овде. стварно не би' требало да пишем јер ово је кварно до јаја од мене све је кварно. али у сваком случају он рече да сваке ноћи гледа у флашу и мирише је и да је помишљао да гуцне али да му је прпа. то је јасно. јер и ја бих цвикао јер нормално да се питаш ко је јеботе послао то и да можда у флаши није отров или дрога. плус што је тај сокић унУТРа изгледао шугаво. малтене као кола само што

је имао неке грудвице које су пливале. али на крају је отпио два гутљаја пре него што је отишао на спавање и уЈУТро је приметио да му се нешто догодило с очима и то смо и ми опазили пре подне у школи и сада смо ево били у његовој соби. и рекосмо ала ти је овде мрачно јеботе. проверавали смо флашу и хозе је изгледао уплашено. а онда је нешто зецнуло код врата и то је била Марсела. ушла је у собу без поздрава а ми смо стајали тамо и само гледали када ће она и марко да почну да се вађаре а он је баш волео да је вата за буљу. марсела је тамо тада имала стидљиву буљу. Ми изађосмо јер су њих двоје изгледали масно напаљени па смо ја и хозе и Флако изашли. дебели ич нема поштовања за кеву јер доводи кући пичке и онда када му је кева код куће. он је као швеђанин који се не брине за своју кеву. швеђани су такви да кењају ћалету и кеви по кући и зато швеђани и швеђанке постају алкоси. Али у сваком случају марко је сутрадан дошао у школу и очи су му биле још плавље а коса му је била некако светлија иако је он био црн. рекао сам марку да бих желео да пробам то што има у флаши после часова. знам да сам био глуп али тада нисам имао појма. опет смо отишли код њега кући с флакоом и Хозеом. и са мном. течност из флаше је имала укус као кока-кола само с мање шећера. плус што као да је у флаши било комадића меса. флако и ја смо такође гуцнули. наредног јутра нисам ништа осетио али за време ручка ми се мало вртело у глави али не баш много. то је било оног дана када су флако и хозе требало да измлате Томија из нашег разреда јер се томи увек курчио према нама и једном је томи рекао црнчуто али је попио батине и касније се никада није усудио да писне. сви швеђани су мало љубоморни на нас тамнопуте јер им отимамо пичке а гаднији смо од њих. али тог дана се Томи поново курчио. није рекао црнчуто или нешто слично већ је флакоа гађао гумицом за време читавог часа и смејао се када је овај погрешно одговарао наставнику. па смо га на одмору одвукли у клозет и флако и хозе су ушли за њим и премлатили га на мртво име а ја сам закључао врата и стражарио испред да нико не уђе. јао што је ружан тај томи. никакав је и мАЛи и хода као курвица. обично га зовеМО дроља јер се увек дира по буљи док хода као да је улична бич па тражи муштерије. ужина у школи нам је живо срање па

смо отишли у мекдоналдс у скарису¹. имали смо пара само за један чизбургер. марко је ишао с нама јер је требало да подигне још један пакет у пошти. јеботе сада ме од овог писања већ боли рука. у сваком случају у пакету је била флаша и могли смо и сами да видимо да није писало име пошиљаоца. киднули смо из школе и отишли кући код флакоа. тамо смо попили мало из флаше а флако је мазнуо циГАре од кеве и запалили смо. дебели Марко ме је погледао и рекао јебеш ми кеву очи су ти мало поплавеле!! ја скочио и погледао се у огледало и било је истина. очи су ми биле малко пЛАве. баш је гадно изгледало. све је почело истински да се догађа сутрадан када сам се рано пробудио и дошао на време у школу и марко је већ био тамо први пут у историји да није закаснио. и када смо разговарали он је говорио мало другачије. рекао сам како то причаш дебели. он је рекао како?? а ја сам рекао причаш као швеђанин. јер је стварно тако причао. Није ишло једно уз друго да је црнчуга и да прича нацифрано како умеју швеђани. плус што му је коса постала малко светлија тамо из ушију јер тамо је сада било мало плаве косе. прошло је онда више дАНа и ништа се није догађало и нисмо пили оно чудо јер је маркова флаша била празна. али једног дана позове он мене јер је добио писмо с неком цедуљом на којој је неко написао као неки рецепт. писало је да треба помешати колу и со и бели лук и да све то треба смућкати и прокувати и касније пити охлађено. шта да радимо? питао је марко а ја сам рекао у реду. али када смо пажљивије погледали ситна слова он је прочитао да су нам потРЕБне и гњечене мачије очи. шта је то јебо те бог рекао сам ја. немам појма рекао је он. отишли смо до његове кеве која је гледала телевизију. рекли смо јој да смо добили домаћи задатак из домаћинства. марко је питао шта је то што се зове мачије очи. његова кева није знала. погледала је у речнику да види да ли мачије очи долазе из шпанског. можда је то неки зачин или тип зачинског биља али ништа није писало. и значи није знала и рекла нам је да треба да телефонирамо неком другу из разреда или наставнику. рекли смо добро хоћемо али нас је болео курац за то. сутрадан у школској библиотеци смо питали старку библиотечарку. она иначе има лице као суво грождје јер не само да је матора већ се и чварила у соларијуму. пи-

¹ Skärås, као Калиш за Калемегдан, свакодневни израз за део Стокхолма Skärholmen, у којем претежно живе усељеници, прим. прев.

тали смо шта је мачије очи и она је рекла да се тако зову неКи фини каменчићи и да се тако зову и фарови на бициклу. цео дан смо мислили како да средимо за фарове или каменчиће. и како би јеботе могао тада да пијеш то кад је то било прошле Средe. јер тог дана смо имали испит а нисам учио а ни марко није јер зна се да дебелгузи никад не учи. то је био испит о шведским писцима типа стриндберг и тако некима. али марко је добио најбољу оцену у читавом разреду! јер су нам вратили свеске с оценама у петак и он је одговорио тачно на готово сва питања. и наставник је рекао сјајан си марко. флако је питао да ли преписивао? а марко је рекао нисам кеве ми немам појма како сам тако добро урадио. јер дебели уопште није бубалица. он је чак и малчице глупав. а ипак је прошао тако добро на тесту. заједно смо се враћали кући и разговарали и хозе рече да су мачије очи највероватније очи неке мачке. ми углас рекосмо јеси ли ти луд јебо те бог. али онда је он рекао да је оно пићенце које смо циркали сто посто имало комадиће меса. зар нисмо сви видели да то плива у флаши? скроз смо се ућутали. али мени је то имало укус масноће с нечим одвратним. ево сад осећам укус масног с нечим гадним. стварно нећу више да пишем о томе. урадили смо то у подруму. било је вече. били смо у Флаковој авлији. јурили смо три мачке али су нам умакле јер су биле ђавослки брзе. после смо спазили неку мачку у жбуњу. марко рече њу ћемо да ухватимо. флако рече не немој ту то је Лина мачка. Ми углас упадосмо кога боли дупе а он рече то ми је комшиница и да је познајем. а ми рекосмо зашто не ко је јебе глупача никада неће да сазна. мачка је зурила у нас. марко је искорачио према мачкетини полако као прави ђаво. Мац мац дођи овамо. и мачка рече мјау и тако се наодрешила да су јој леђа личила на брдо. онда је марко скочио и уграбио је за гушу. узвикнух заврни јој шију али марко је био превише нервозан тако да је почео да скаче с мачком у руци а ми смо скакУТАли за њим. флако је имао кључеве. мачка је била паралисана од страха јер је престала да се рита као на почетку. хозе је понео течност са свим стварима. марко рече океј ја ћу да је држим. и полагао је мачку потрбушке испружио ЈОЈ ноге и ставио јој колена на леђа тако да НЕ може да се мрда. рекао сам да треба прво да је млатнемо по глави па да се онесвести

да је после не боли. Хозе је извадио чекић, ко ће да је млатне питао је, рекао сам нећу ја, хозе је такође рекао не ја, онда се марко наљутио и цикнуо што се бре дружите с усраним педерима!!! и флако је треснуо чекићем мачку по глави, у реду, онесвестила се, али почела је и да крвари и Хозе је одскочио у страну јер му је дошло да повраћа, ми смо се сви тресли од страха а мени је све време неки глас у глави говорио шта то радиш јебо те бог бог да те јебо, помислио сам да ћу да пошандрцам, марко рече дај овамо кашику, флако му је дао кашику, 'тео сам да зажмурим али ипак нисам јер сам 'тео и да видим, марко је гурнуо кашику у мачкине очи и гурао лево-десно све дубље и све гледајући у страну док на крају мачкино око није испало из дупље висећи на слузавим нитима, тада је флако почео чудно да цвили, изгледао је сасвим блесаво и смех му је био ненормалан, марко је рекао завежи али флако се само клиберило и укочено стајао као дебил, Марко је извадио и друго око, и оно је изашло без проблема и висило на крвавим слузавим нитима што су излазиле из дупље, хозе је ишао напред-назад и све време говорио шта ако неко наиђе, рекао сам завежи бре, онда је марко изручио очи у пластичну кесу, мачка је изгледала мртва јер се није пробудила, шта ћемо сада с њом да радимо питао сам, потражили смо неки отворен подрум и тамо смо оставили мачку у ћошку испод неке поњаве, онда смо ћутке отишли код марка кући, успут ни реч нисмо проговорили, маркова кева је књавала па нисмо могли да правимо напитака, урадићемо то сутра рекао је марко а ми углас рекосмо добро важи, сутрадан смо поново киднули са часа и отишли код марка кући и тамо смо били већ ујутро, марко месопромет је навукао гумене рукавице извадио очи и метнуо их у оно за оно чиме се гњечи бели лук и после смо све то измешали са кока-колом и сољу и прокували, после око шта ја знам пола сата напитака се охладио и тако то, ко ће да проба питао је марко, сви су хтели осим хозеа који је рекао ја нећу, он је отишао кући, и ја сам у ствари желео да одем кући али сам остао да бих још једном испробао напитака и сутрадан је Марку коса скоро потпуно поплавила и наставник и сви су га питали шта му је а он је рекао да се офарбао, осетио сам да ми је боља концентрација док учим а онда је дошао Флако и рекао да не може да се сети готово ни-

једне речи на шпанском. ми рекосмо јебо те бог онај напитак од нас прави швеђане. на ту идеју смо се сви смејали као луди али онда је после марко рекао да он неће да постане швеђанин јер је поносан што је цига а ја рекох слажем се и ја тако мислим ја сам то што јесам. После смо понови гуцнули из флаше тек тако да пробамо. флако је је рекао сада морамо да прекинемо иначе ћемо можда постанемо такви и ИЗНУтра у срцу и глави. па смо се сви сложили да треба да прекинемо пре него што буде прекасно. али мислим да је већ ТАДА било прекасно јер када је требало да пођем кући из ворберга овамо до Фитје нисам се усудио да се укрцам у воз. стајао сам тамо и сам себе бодрио хајде бре али нисам се усудио да прођем поред рампе. па сам целим путем ишао пешке и мислио да ли је зато што више нисам лаф у срцу?? сада је већ било два сата ноћу. требало је да одем на спавање али није ми се спавало премда ме је заболела рука. питао сам се да ли ће ће Марсела да преживи или је већ умрла!! јеби га! вала баш смо били дебили а нарочито марко јер је он својој цури дао срање јуче је то било. позвао ме телефоном и звучао као да је управо истрчао маратон. доћи брзо рекао је он рекао је он. када сам ушао у његову собу његова цура је лежала у кревету отворених очију и била је бледа као смрт. марко је убрзано дисао срце да му искочи а и он је био блед у фаџи. зашто си то урадио јебем ти бога сероњо један?! крикнуо сам. а он је рекао пссст бре кева може да чује. рекао је да јој је дао напиток. питао сам га зашто а он само немам појма само сам хтео да видим шта ће да се деси а и она је сама тела. рекао сам коме један будалчино јебем ти матер а он је рекао добро добро али помози ми сада. да ли ти мислиш да сам ја доктор? питао сам. морамо да је одведемо у болницу!! она је лежала тамо и није се померала док је тамо лежала. уста су јој била отворена и могао си да јој видиш језик. рекао сам морамо да позовемо хитну помоћ. марко је на својој столици само зурио а ја сам изашао и довео његову кеву која је у кујни пила кафу и пушила цигару и она је отишла у маркову собу и вриштала и вриштала а марко је почео да плаче онда је кева узела с пода флашу с еликсиром и питала шта је ово овде?! али марко није умео да одговори јер је само плакао као кишна година. кола хитне помоћи су стигла после цирка десет минута шта ја знам је-

дан'ест минута и момци су је однели доле до амбулантних кола и отишли. јебо те бог како ми је било гадно тамо. марко и његова кева су узели метро до болнице а ја сам отиш'о кући. марсела је сада тамо већ скоро другу ноћ. марко ме је данас звао телефоном из болнице и обећали смо се да ћемо а престанемо да пијемо то срање. месопромет се заклео на мајчином гробу да ће да спали онај рецепт. шта би било да сам се нечим заразио. али не би' ја био крив. е марко месопромете 'бем ти све по списку.

У НАШУ ЧАСТ

Волимо да се играмо с мамом. Никада нећемо заборавити онда када је ишла у продавницу да пазари млеко, задатак који је толико пута већ савладала, „у постојбини”. Али, сада је било другачије, јер је ово био већ њен трећи дан у новој земљи и осећала се сметено. Ми смо је послали или... или смо то изазвали на један, како да кажем, *ирелванџиан* начин. Рекли смо јој да буде само мирна, да то иде корак по корак. Кад све узмеш у обзир, таква брза куповина изгледа као да си у Чилеу. Указали смо и на то – на за нас типичан начин – да на свету, вероватно, постоји само једна заједничка ствар а то је умеће одласка у продавницу, где узмеш шта ти треба па то после платиш на каси. То је с наше стране, наравно, била мала лаж. Али, кева нас је слушала и покушала да скупи сву снагу. Нарочито смо поносни на то што смо изнели следећи аргумент тако што смо апеловали на њено одлично памћење: зар није пре дан-два решила да напусти све, да спакује кофере и дође у ову земљу, сама самцата, млада и с троје деце, у земљу према којој ми, уосталом, гајимо велику љубав? Ето, како је онда могуће да се сада тресе пред најобичнијом свакодневним задатком као што је куповина млека?

Обукли смо јој мантил, полако, нежно. Затим смо помогли кеви да помогне својим трима клинцима да назују ципеле, ставе капе и обмотају шалове.

Таман кад је хтела да отвори врата, лупнули смо је по рамену: кева треба још мало да се опреми. Донела је шпанско-шведски речник и погледала поприличан број речи, међу којима су биле „здраво”, „да”, „јок”, „млеко”, „хвала”. Посаветовали смо је да својим детињастим рукописом запише те речи на цедуљици, само да бисмо се поиграли с њом.

За њено добро а и због њене збуњености. Јер, знали смо да је свака мера предострожности – узалудна; једва смо чекали, били смо одлучни и пуни жара да оствари-

мо наум: треба да се побринемо да кева буде препуштена сама себи и унапред смо трљали руке због тога.

Напетих живаца гледали смо како мама и деца силазе степеницама, полако, нежно. Напољу је било хладно. Било је то онда док кева још није очврсла као камен и још је имала способност да се смрзава. Недирнути снег је свуда унаоколо лежао тежак и диван. Деца нису часила часа да се баце у њега, да се котрљају у белини и да праве мекане грудве којима су се гађали. Трпели смо њихову игру док једна грудва није погодила маму у руку. Замолила их је да пазе шта раде, да прекину, да се не дерњају толико, да не скачу толико високо, да не привлаче толико пажњу. Стварно, да ли се игде људи играју снегом? Можда у новој земљи за то постоје правила. Рекли смо јој да буде разборита: нигде нема закона који регулише како деца треба да се играју. Уместо да брине због којештарија, требало би да мисли на то шта треба да ради ако јој се неко у продавници буде обратио. Метнули смо јој руку у џеп од јакне и извадили ону цедуљицу на коју је записала кључне речи. Она је онда извадила цигарету и метнула је у уста. Али упаљач? Где ли се део упаљач? Е, њега смо сакрили од ње. У њеном најбољем интересу, а и да се добро забавимо. Копала је по свим џеповима, застала, осетила кнедлу у грлу и дрекнула на децу да ућуте и да буду мирна док иду поред ње. Деца су учинила како је мама рекла. Али она је одједном осетила да је била неправедна па је прошапутала: играјте се ви само. И ми смо наставили нашу игру.

Јер, ми волимо да се играмо с кевом. Никада нећемо заборавати када је покуње-на ушла у продавницу и рекла својој дечици, свима трима: потражите млеко. А будући да су деца вазда деца, нарочито ова три антихриста, што су нам посебно прирасла срцу, схватила су овај позив као изазов: ко ће од њих први да спази млеко. Почели би да скачу између полица са храном и дигли би џеву до неба да не би мајке која је тог пута – на наше велико понижење, то морамо да признамо – била бржа од нас и успела да на време спречи катастрофу: – *Фина дечице, идите право, држите се пута, нећу да се њојавим.* Њена последњу фразу, *нећу да се њојавим*, налазимо да је на један чудан начин фатална, сада када смо се при крају присетили маме као неке скулптуре у коју гледа читав свет.

Нашли су витрину с млечним производима. Мама је извадила своју цедуљицу (ми смо јој је извадили) и она се уверила да реч МЛЕКО стоји и на тетрапаку. Е, али сада смо видели да има да се бира између млека у три врсте тетрапака: црвеног, плавог и зеленог. Мама нас је питала у чему се разликују а ми смо одговорили... па, нешто *ирелевантно*. Али, за децу никад ништа није безначајно, свако је имао своју омиљену боју, и запела су да кева „апсолутно” мора да узме у обзир баш њихов специфичан укус и настала је вика и дрека око тога. Мама је разрешила конфликт тако што је ставила по литар од сваког млека у корпу. Не без поноса можемо рећи да је са сваким тетрапаком који је узимала из витрине њен ум био за нијансу збуњенији, а кнедла у грлу тврђа и већа, шта да кажемо... за њено добро. И због наше игрице.

У овом моменту игре смо тако елегантно удесили да мама, као, види неког познатог код витрине са сиревима. Неку стару жену, мршаву, ниску, уских очију и стопала окренутих према унутра. То је била мамина мама. Али, то је било немогуће, јер ју је наша кева за свагда напустила. Овде нема финих старарајки са стопалима окренутим према унутра! А види ти то, мама више није могла да задржи сузе. Али за то смо се побринули да ће да јој се деси: она никада није могла тако да заплаче у продавници, пред децом, пред људима... и пред нама. Понашај се пристojно, мама. Иди сад до касе, стави млеко на покретну траку, *постјани невидљива* и пружи касирки велику новчаницу.

Касирка је, узгред буди речено, била жена у годинама... па добро, и то је *ирелевантно*. Али некада смо волели и с њом да се зезамо. Никада нећемо заборавити шта је једном доживела. Било је то једног поподнева, писамце од нас, распршени сан, за њено добро, и – у име наше среће. Истеговирали смо то писамце у касиркину збуњену душу и она се рвала с њим без престанка, у ствари с њим се бори управо сада док седи за касом и гледа у нашу кеву са своја два празна ока. Мама стоји с већ спремној новчаницом у мученој, ознојеној руци. Касирка је механички поздравља, пушта да три тетрапака с млеком прођу на траци и веома рутинирано пита мајку жели ли да купи још нешто. Ми се расплавиви па предемо и уживамо у чистом задовољству од

изненађења, занемелости и напетости које изазива мајчин одговор. Касирка скупи обрве, мајка осети врелину у образима а људи у реду иза ње приковаше поглед на мамину срамоту. Никада нећемо заборавити шта се после тога догодило, или, боље рећи, шта смо то проузроковали: касирка понови своје питање, а мајка није глупа па поново одговара да не жели ништа више да пазари осим млека. Сада касирка осећа једну од наших канци како јој гребу меки трбух, тетоважа у њеној души малчице нарасте, и, будући да смо се вратили да се играмо с њом, одједном јој тешко пада да главу држи усправно. Њеном стрпљењу долази крај: она фркће, трга рачун с касе и малтене насилно спушта кусур у мајчину шаку. Сви смо мислили да је било баш супер гледати кеву како хита да изађе, да побегне од стида и срама, како граби за руке двоје најмлађе деце и дословно искаче из куповине на брзака, збуњено, сметено, трапаво, глупаво. Док се враћала кући испало јој је неколико новчића. Деца су врештала: „Мама, шта се то догодило?!” Мама је одговорила: „Не знам, не знам...”

Али, ми знамо. Наравно да смо ми то средили. Јер, ми смо били ти који су једном наместили ствари онако како једино и јесу у нашој постојбини, где касирка пита муштерију да ли би да купи још нешто. У новој земљи касирке питају *је ли што све?* Да ли је то било све?, питала је касирка. Не, хвала, рекла је мама. Али, то јесте било све! Не, хвала, не, хвала, не, хвала! У њеном најбољем интересу. И зато што смо ми много фини.

Ми смо стајали и иза мамине носталгије дуго времена после тога, што је непобитна чињеница коју често истичемо с великим одушевљењем. Не да бисмо се нешто хвалили и правили бољим него што јесмо, осим што једноставно увиђамо да ми, кад већ нема никог другог, треба да чувамо истину и растерујемо заборав. Јер, волимо да се играмо с мамом. На пример, на смену јој кувамо кафу и помажемо да удише никотин, дубоко, дубоко. Неки од нас су заувек оставили секутиће у њеном челу, неки су узели на себе задатак да урежу дубоке боре око њених очију, а други су, опет, преузели одговорност за то да јој обоје косу у седо. Сви заједно смо натерали њен корак да буде краћи, а зарад саме игре пустили смо две-три сенке да нам сврате у госте, неке од њих су је чак и обрадовале. Уосталом, много смо пазили да јој редовно пра-

знимо џепове, а на концу смо замесили доста катрана у који смо најсмерније што смо могли утиснули њено срце. За њено добро. И због нашег мерака.

Једне ноћи смо уз то имали част да је у сновима вратимо у постојбину. Поново је била на старој пијаци. Све је личило на себе, али је било умањено, све као да се смежурало и скупило. Али, где су се дели људи? Није их било на видику. Нису се могли видети ни просјаци или чистачи џипела. Чак ни голубова није било. Зашто је било тако тихо? Мајка је скакала около и дозивала имена којих се још сећала, али улице нису одговарале. Помислила је: диктатор се јамачно није повукао, мора да је увео полицијски час, људи се крију по кућама. И голубови се крију. И просјаци. Приближио јој се један војни џип. Возило је стало испред ње и млади официр је промолио главу. Ништа се није догодило, само ју је поздравио и увукао главу назад у џип. Мајка је наставила да тражи људе. Улица се претворила у обалу и на тој обали је био неки стари рибар. Мама му је пришла и питала да ли се то људи држе своје куће. Он је није разумео: говорила је на новом језику, оном који се говорио у њеној новој отаџбини. Она се напрегла да изнађе старе речи, али није јој успевало, говор јој је био изобличен (ми смо јој га изобличили) и чула је саму себе како изговара бесмислице. Рибар се тресао од ужаса: одскочио је од ње, саплићући се. И мајка је опет остала сама и уморна на обали. Пала је на колена и заплакала. Било је толико њених суза да је настала барица. И у тој барици од суза мама је видела сопствени одраз, видела је себе, видела је Диктатора. Баш волимо да се играмо с кевом.

Али, све игре морају да имају крај, хипотетички некакав крај, иначе ни ми нити неко други не бисмо мислили да је то нарочито забавно. Тако да када нас је то прошло, једног дана када се задесио прави тренутак и када смо потрошили све трикове, изашли смо из нашег скровишта и напали мајку из свих могућих праваца. Она је пружиала отпор, мајчица наша, сигурно да јесте, али нас је било много, били смо јаки и научили смо је да буде камен. За њено добро а на наше задовољство.

Статуу смо после подигли у облику џиновске фонтане на сред једног од највећих престоничких тргова, окружену милионима ружа и клупама на којима заљубљени

лети имају обичај да седе. Споменик мајци је свечано откривен у присуству великог броја званичника и уз пригодан концерт који је извео велики државни оркестар. Камена статуа стоји тамо и дан-данас, величанствена и гротескна док се протеже не би ли дохватила облаке. У једној руци мајчица наша носи... не, није бакља. Не, није ни књига. Мамина статуа је слободнија од тога, јер у својим рукама она носи... па, како да кажемо, нешто *ирелевантно*. Резигнирани усељеници у престоницу подижу поглед према циновској скулптури и мисле: „А, добро, сада никада нећемо заборавити маму.” А око ње, код њених стопала, одмах изнад ње, иза ње и на њој налазимо се ми. Само тако: ми, сви ми, без изузетка, с канџама забоденим у њена леђа док су нам репови чврсто обмотани око њеног врата. Из наших разјапљених вилица теку танки млазеви воде

право

према

ништавилу.

Јенс Лиљестранд

ПОСАО

– Добар дан, добро дошли! Да ли сте нас лако нашли?

–

– Одлично! Fino. Јесте ли за шољу кафе? Чај?

–

– Ништа? Добро, онда ништа. Одлично! Ако немате ништа против, онда да почнемо. Право на ствар, како се то вели. Вас смо изабрали за овај пословни интервју, јер мислимо да се ваша пријава истиче међу многима. Не бих да будем индискретан, али могу без околишања да објавим да се на наш оглас јавило много кандидата. Веома много пријава смо примили. Можда нису све биле тако озбиљне, али на то смо били спремни. Свесно смо формулисали оглас сасвим, да кажем, криптично... заго-нетно, јелте, и одзив је био у складу с тим. Ви сте једини кандидат кога смо одабрали за разговор тет-а-тет, како се то каже. На разговор без икаквих предуслова.

–

– Искористио бих прилику да вас одмах питам да ли сте већ били на разговору за овај тип посла?

–

– Нисте, могу да претпоставим. Одлично! Добро, што се тога тиче, ово је први пут да се оглашавамо, све до сада смо могли да регрутујемо нове кадрове, а кажем, рекламом „од уста до уста”. Тако да је ово први пут и вама и мени. Нови у игри. Да ли би вам сметало да запалим?

–

20 / *Препоручено*

– Ужасно рђава навика, стварно. Али, супер је ако нисте преосетљиви, много нас пуши овде. Или барем повремено воле да запале. Тако то иде. Но, добро, у вашем имејлу сам видео да сте студирали у Умеу. Чудесан град. Социјалну антропологију, јел’ тако?

–

– Занимљиво. Докторат вам је добио најбољу оцену на тој години студија. Импуњује, нема шта. И код нас је, у ствари, скроз академско окружење. Никада то нисмо постављали као експлицитан захтев, али најбоље је кад си у свом јату, да тако кажем. *Takes one to know one*². Ја сам завршио Вишу пословну. Многе колеге су технолози, али мислим да имамо и неколико правника. Баш би било супер да имамо и неког из хуманистичке феле, свежа крв. Промена је увек интересантна. Одлично! Да ли сте одрасли у Норланду?

–

– Само онако питам, и то сте написали у пријави. Предиван део Севера. Слободно кажите ако вам смета што запиткујем, али ваша боја коже...

–

– Разумем. Предивна земља. Никад нисам тамо био. Лично, мислим. Изгледате као да сумњате да ћу сада на брзину додати да на то што вам је етничко порекло другачије од осталих, гледамо као на неку велику предност. Различитост је нешто за чиме већ дуго тежимо. Нажалост, нисмо били толико успешни у регрутацији кадрова из усељеничких група. Тако то иде. Мислим да ћете ви веома добро комплетирати нашу банду. На тај ћемо начин, да тако кажем, покрити још једну нишу. Пенетрираћемо у још једну циљну групу, да тако кажем, ха-ха. Одлично! Да будем поштен, признаћу вам да нас је ваша пријава заинтересовала малчице, малчице више управо због приложене фотографије.

–

– Одлично питање! Слободно питајте шта год вас занима. Без устезања. Преко лета многи одлазе и путују – у Западну Индију, Малдиве, *you name it* – а имамо и два

² Гротескна изјава у контексту пословног интервјуа; вероватно показује незнање испитивача, јер се тај енглески израз користи као одговор на увреду са значењем „па ви ћете то најбоље знати (!)”, чиме се увреда делимично враћа, прим. прев.

параплегичара. Није вероватно да ће се вратити. У оваквом типу посла дешавају се природна и постепена укидања одређених филијала, да тако кажем. Премда то никада нисмо поставили као правило, прилично чврсто одржавамо распон старости, или боље рећи младости наших запослених између двадесет осам и тридесет пет. Ја лично имам тридесет три и ускоро ћу овде спадати у маторце. Али, али... У најмирнијим водама и тако даље³, ха-ха. Али добро, ви станујете у строгом центру, колико разумем?

³ У најмирнијим водама пливају најружније рибе. (*i de lugnaste vattnen simmar de fulaste fiskarna*, прим. прев.

–

– Тачно тако. Фина улица. Југ је предиван. Звучна изолација? Осетљиве комшије?

–

– Сјајно. Онда претпостављам да журка пре запослења или после запослења неће да обесхрабри *монсиеур*-а, ха? Хе-хе.

–

– Ви сте, наравно, неожењени, илити „сингл”, како се то већ зове у нашим годинама? И без наследника, да тако кажем?

–

– *So far so good*⁴, зар не? Ха-ха. Још један плус. Даглас и Едвард су једини у групи редовних запослених с децом, па су заузети сваког другог викенда. Научили смо да то толеришемо. Али, наравски да ћемо дати проритет кандидату који има што је могуће мање обавеза. Ту вам пишем звездицу на маргини. Апропо овог „без обавеза”: да вам није претопло с том краватом?

⁴ За сада иде добро (енгл.), прим. прев.

–

– Да, слободно урадите то. Уосталом могу да додам да код нас кравата и одело не спадају у свакодневну „униформу” у оваквом контексту. Препоручујемо необавезнију одећу. Паметно необавезну, да тако кажем. Наравно, уз највећу елеганцију. Маркирани цинс и лепа кошуља, можда дизајнирана лакоста мајица с укуским жакетом преко. А онда ципеле. Бојим се да смо с ципелама веома, веома избирљиви. А и раст ваше косе је захваљујући мајци природи удешен малчице другачије од мога, али бих

вам препоручио, ако немате ништа против и ако овај разговор буде резултирао тиме да нам се придружите, чему се ја са своје стране искрено надам: ето, то могу могу већ сада да откријем, елем, препоручио бих вам да ангажујете другог фризера. Најбоље неког ко не наплаћује испод петсто круна.

–

– Разумем вас, немојте да мислите... И ја сам у време студија био танак с парама. Али све је у приоритетима. Нема квалитета за цабе. Не можете да радите оно а да вам не уђе, да тако кажем, ха-ха. Али, свим тим детаљима можемо да се позабавимо касније. Одлично. Волите ли филм? Књижевност, музику?

–

– Лепо. Радоваће нас да будете у току. Имамо обичај да међусобно позајмљујемо плоче, дискове и дивидије да бисмо били *ајдејшовани*. Можда не стигнемо тако често да читамо књиге, али би било добро да барем прелистате дневне новине неколико пута недељно, бар да знате где нам је Шведска, да тако кажем. Одлично. Волите ли политику?

–

– Ох, разумем. Заиста узбудљиво. Феминиста, да, али ко заправо није феминиста, онако руку на срце? Нико не би био срећнији од мене када би друштво постало мало равноправније, верујте ми. Гајим огромно поштовање према женама. Ужасно огромно. Иначе, обично гласам за либерале, највише из старе навике. Већина нас је политички ту негде, тако то иде. Лепо је имати гледишта. Само да не постане напорно. То не би требало да нас скрене с фокуса на суштину нашег посла, да тако кажем. Иначе, баш супер.

–

– Да, разуме се да треба да питате. Баш сам хтео да дођем на то. Све иде отприлике-цирка, док се не окупимо кући код Педера на уводно пићенце, он станује горе код Карлашлана. Или кући код Дагласа на Ниброгатану ако му деца нису ту. Повремено идемо у теретану да дижемо тегове. Да ли се рекреирате, или само шетате?

–

– Предивно, зар не? То чини чуда и за тело и за душу. Да ли волите сауну? Радо спајамо одлазак у сауну с вежбањем, то мало подстиче циркулацију. Одлично, онда ћемо да вежбамо или да узмемо пицу или можда само да ждракнемо неки сочни дивиди да тако кажем. Или да одиграмо неку видео игрицу. И можда да слистимо флашу-две вотке код куће на троседу, скупићемо лове за то, у сваком случају биће значајно јефтиније него да прођемо исту процедуру у пабу. Пићенце за загревање, уверавам вас, није обавезено, али бисмо се радовали да новозапослени присуствује. Да, излазимо касно. Кафе „Стен Стуре”, ту идемо често, или „Лила Кафе”. Зависи од тога колико ћемо да останемо. Ако мислимо да се задржимо дуже, онда је то „Бернс Бистро”. Лети нам је добра алтернатива ресторан „Фредгатан 12”. То малчице зависи и од тога како смо расположени.

–

– Тачно тако. И онда само треба да терате даље. Да нађете погодне рибе у групи. Да се поделимо у мање јединице ако буде неопходно. И да пичите пуном снагом. Финеса је у томе да брзо одлучите ко треба да буде напред, да буде шеф параде, да тако кажем. Ако је то избирљива деветнаестогодишњакиња са силиконским уснама и косом у дредовима, онда идемо више у народњачком правцу, можда пустимо Нико или Педера да се побрину за конверзацију, јер они имају најпрезентабилнија тела, *дефинисана*, плочице на стомаку и све што треба. Консултантске кучке, иначе пуне као брод, обично су биле моја специјалност, највише стога што имам фенси посао – барем према мојој визит карти, ха-ха! Ако је то само обична спонзоруша, онда обично идемо на смену. И ако сада замислимо да смо повели вас, мислим, слатког црног момка с кредитом – одједном се отвара читав нови хоризонт. То је неоткривени свет. Културњачке цице из Содера⁵, *wannabe* глумичице, можда и згодне турске младе без младожења. Плус што ми треба да искорачимо још даље на тој новој територији на сегментима којима смо већ овладали. Да, нећу вам обећавати превише пре него што будем разговарао с осталима, али...

⁵ *Södermalm*, елитни део Стокхолма, у свакодневном говору Содер, прим. прев.

–

– Па... како то мислите?

–

– Не, не, не, то не може да се деси. Ми смо веома, веома, дискретни. Ако бисмо морали да објашњавамо – то се ретко дешава – обично кажемо да смо другари с посла на конференцији, или на момачкој забави, или већ тако нешто. Читав штос у томе што сте професионалац, јесте управо у томе да се правите да нисте професионалац.

–

– То зависи од годишњег доба. Сви једне друге охрабримо пригодним говором. Не дају вам да одустанете. Ту смо ми против њих. Али једно поваљивање недељно по глави је минимум, често и више. А онда су ту и неки објекти који обично циркулишу у групи, све по вољи и укусу. Али, као што је речено, циљ је да свако буде самодовољан и да може да генерише даљи обрт. Речју, да одржава свој *bodycount* на позитивној нули.

–

– Аман, јашта, сигурно да да. Премда је још згоднији, наравно, бранч дан касније. Он није обавезан, али бисмо волели да присуствујете. Бранч, то је класика, хаха. Педер, тај враг један, увек последњи дође, сав рашчупан и мамуран. Прави магнет за коке, ха-ха. И онда ћемо да једемо помфрит и кобаје и сланину и да се смејемо целом том срању. Ствар је и у томе да умете да се смејете, па и самом себи. Хумор је важан. Имате ли ви смисла за хумор?

–

– Одлично. То оне воле, цице.

Јонас Карлсон

ДРУГИ ГОЛ

Када си, оно, причао о другом поготку који си постигао у мечу аматерске лиге између ФК Хогарна и Викинг-Содера, како си уловио лопту дубоко на половини противника, остао сам против голмана и хладан као змија пласирао је у угао, у његову ближу страну. Оно, када си нам у кухињи показивао како си пролазио поред колега из тима испружених руку у радујући се после поготка, што си мазнуо од једног много познатог Бразилца и дуго чекао прилику да примениш. Онда те увек неко пита за други погодак. Е, тада се сви загледају у тебе, чекају наставак, клибере се са одобравањем у унапред захвалном ишчекивању, жељни да чују све појединости. Тада долазиш на то – да ниси постигао никакав други погодак – да си *само мислио* о њему. Помислио си како би лепо било постићи и други. Замислио си га.

Па, када те они онда питају колико си голова постигао, ти кажеш:

– Два.

А сада се сећаш да си дао само један. А тај си већ накитио. У грубим цртама.

Оклеваш секунду-две и успеваш да видиш да су те прозрели, да су заиста укапирани како ствари стоје. Али, имају срца и дозвољавају ти да наставиш. Њих баш брига за резултат. Они само желе да те чују како причаш.

И онда ви направите прећутни договор, и ти причаш о поготку који никада ниси постигао с истим оним одушевљењем као и о првом.

После размишљаш о том поготку који никада није постојао, али који је за тебе ипак био тако стваран, да си на крају поверовао да си га постигао. И о оним секундама на терену искреног ишчекивања које одлазе у ветар када те питају за њега. И

мислиш како имаш добре другаре који неће да те раскринкају и осрамоте једном за свагда.

Сварно је штета што они никада неће доћи до истине. Јер, истина је да твој живописни извештај о те две веома напредне уметничке тачке, за које тврдиш да си их извео на фудбалском терену, ипак ни на који начин не могу да понове осећање оног јединог, релативно једноставног поготка, који си *заиста* постигао.

⁶ „Ерикова гондола”, популарани стокхолмски бар ресторан с погледом који привлачи туристе, прим. прев.

МОЈ ДРУГАР ИЗ ГОНДОЛЕНА⁶ 1

Мој другар и ја требало је да ручамо у Гондолену у пола један. У дванаест и двадесет био сам тамо. Шеф сале ме је дочекао на улазу,

– За колико особа?

– Ја и још једна.

– Слободно седите за шанк док се не ослободи место.

Гардеробер ми је узео јакну и окачио је у гардероби.

Отишао сам до бара и наручио флашицу киселе воде.

У један и петнаест телефонирао ми је другар и јавио да не може да дође. Заборавио је па ми тек сада јавља. И зар то није било сутра, ипак?

– Не, за данас је било.

– Био сам потпуно уверен да је било за сутра.

– Овај, али, било је за данас.

Решили смо да се сутрадан нађемо на истом месту. Чим смо завршили разговор, пало ми је на памет како је чудно што ме је звао данас ако је стварно мислио да је требало да се видимо сутра.

Попио сам минералну воду и платио. Када сам подизао јакну, чика у гардероби ми је ракао да не треба ништа да платим, јер се ово не рачуна као посета. „Ништа није било”, рекао је.

– Шта бре, шта је требало да буде?

– Па, нико није дошао.

Сутрадан сам био тамо тачно у пола један. Мог другара није било. Чекао сам испред објекта неколико минута, а онда сам ипак ушао.

– За колико особа данас? – питао је шеф сале.

– Данас? Биће нас двојица – одговорио сам.

Окачио сам јакну у гардероби и сео за бар. Бармен је био заузет групом страних гостију који су говорили веома лош енглески. Повремено је бацао поглед према мени као да се извињава што то тамо толико траје.

Гости су били азијци и били су љути због нечега што ни бармен ни ја нисмо могли да дешифрујемо.

Када је завршио с њима, питао ме је шта бих желео да попијем. Наручио сам киселу воду.

У десет до један мој другар још није стигао, па сам му послао ес-ем-ес на мобилни:

Седим у бару.

Где си? Данас је данас.

У један још није било гласа од другара, па сам платио киселу воду и отишао.

Гардеробер ми се насмешио када сам подизао јакну.

– Ни данас нико није дошао? – чудило се он као бајаги.

– Јок – насмејао сам се. – Нешто је искрсло. Морам да палим.

Похитао сам да ставим двадесетицу на шанк.

– У реду је – рекао сам чашћавајући га.

Касније истог поподнева другар ме је позвао. Звучао је напет.

– Јебо те бог, Јохане. Страшно ми је жао. Имао сам стварно тежак дан.

– Јел’ да? Шта је било?

– Дугачка прича. Ако желиш да знаш, све ћу ти испричати сутра.

Питао сам га зашто није одговорио на мој ес-ем-ес, али он рече да ништа није добио.

– *Sorry*. Можемо ли да ручамо сутра, рецимо у исто време? Ја частим.

Рекао сам у реду.

Сутрадан нисам хтео да се ослоним на тај договор, па сам позвао другара још док сам ишао до Гондолена.

– Здраво, овде Јохан.

– Ђао, ђао.

– Само сам мислио да проверим да ли долазиш.

– Наравно. Данас је данас, зар не?

– Јел' тако? Онда се видимо ускоро?

– Јашта.

У гардероби је био исти онај чика и момак мојих година, који ме је поздравио као да смо овце чували заједно. У помрчини иза поређаних капута и јакни била је још једна особа. Сасвим тиха, као да је и он само мантил. Очи су нам се среле на трен и запитао сам се да ли је он део особља, или је само дошао да поздрави другара у гардероби. Из истог разлога некако сам се осетио обавезним да кажем здраво када сам га већ видео. Он се насмешио и узвратио поздрав.

Када сам дошао до шанка, бармен је био на телефону. Погледао ме је и устима насуво нешто изговорио. Показао је на флаше с киселом водом. Клигнуо сам.

Када сам добио своју воду, поново сам позвао другара. Број је био заузет. Бармен је и даље говорио у телефон. Неколико пута је подигао глас. Тада би ме погледао и насмејао се.

Поново сам покушао да дозовем другара, али је број и даље био заузет.

Пет минута касније пришао ми је бармен и рекао да ће особа коју чекам мало да закасни.

Погледао сам га и видео онај малчице подређени смешак, којим може да овлада само професионалац у услужним делатностима. За тренутак сам био у искушењу да поверујем како сам ја господар ситуације.

– Како то знате? – упитао сам.

– Телефонирао је.

– Ко ме је телефонирао?

– Мени. На овај број. – Показао је свој мобилни. – Да ли могу нечим да вас послужим?

– Желео бих да погледам јеловник – рекао сам.

– Свакако.

Бармен се изгубио и ја сам још једном позвао другара, али сада му је мобилни телефон био искључен. Био сам преусмерен на гласовне поруке. Прекинуо сам везу не рекавши ништа.

Момак из гардеробе је дошао до бара. Нешто је рекао бармену, који је прснуо у смех. Питао сам се да ли овај зна да је у гардероби још неко.

Мало затим видео сам свог другара у другом крају локала. Имао је одело, а из малог горњег џепа на сакоу вирила му је велика црвена марамица. Швенковао је погледом по објекту као да бира погодан сто и таман када сам хтео да му махнем, он је изненада спазио неког и сео за сто поприлично далеко од места где сам седео. Руковао се с неким човеком у пословном оделу и с његовом пратиљом, женом у канцеларијском комплету.

Конобар је пришао њиховом столу и они одмах добише јеловник и све троје наручише пиће. Конобар је после тога продужио до бара. Носио је јеловник и за мене.

– Сада имамо слободан сто. Да ли бисте желели да седнете?

– Да, желели бисмо – рекао сам иронично.

Конобар ми је показао сто одмах десно до мог другара, који је водио жив разговор с мушкарцем преко пута њега. После неког времена подигао је поглед и спазио ме.

– А ту ли си ти, Јохане, да ли знаш Дагласа? Следеће недеље треба да се сели у Кину. Дагласе, Јохан. Јохане, Даглас.

Даглас је пружио руку и ја сам морао да устанем и да му приђем.

– Хајде, седите с нама – рекао је Даглас.

Извукао сам четврту столицу и сео.

Наручили смо и били послужени. Даглас је причао о свом новом послу у Шангају. У компанији која прави игрице. Управо су лансирали нову интернет игрицу у којој парови покушавају да избаце један другог, а игра се на мобилним телефонима.

– Колико игра, толико и социјални експеримент – рекао је он.

Жена у канцеларијском комплету и ја смо седели визави, али смо ћутали. После јела попили смо кафу и појели по један мињон на парченцету папира. Жена у комплету појела је само пола свог и иначе минијатурног колачића.

Онда је мој другар рекао да мора у тоалет. Рекао сам да и ја исто морам тамо. У тоалету смо дуго стајали у суседним писоарима, али нико није могао да пишки. Питао сам другара да ли има нешто против мене.

– Зашто то питаш?

– Само ми је пало на памет. Зашто си искључио телефон?

– Нисам га искључио. Испразнила се батерија.

Накратко смо заћутали. Онда смо обојица мало пишкили.

Када смо се вратили за сто, мој другар је рекао да мора да иде. Чућемо се после.

– Сада имам пуне руке посла – рекао је.

Даглас је клигнуо у знак сагласности, на начин као да је *заиста* разумео шта је мој другар мислио. Осетио сам да сам и ја клигнуо.

Мој другар је загрлио и Дагласа и жену у комплету.

– Чујемо се – рекао ми је.

Даглас и ја смо остали за столом док је жена отишла у тоалет.

– Зар не идете и ви? – питао сам.

– Треба прво да платимо – одговорио је.

– Мислио сам на тоалет.

– Не морам да идем.

Мало затим зазвонио је Дагласов мобилни телефон. Ставио је „бубицу” у ухо и одговарао. Конобар је дошао с рачуном а када сам посегнуо за новчаником, Даглас је с неодобравањем махнуо руком. Бацио је америкен експрес картицу на мали послужавник с рачуном и показао на телефон као да то саговорник части све нас.

Када се вратила жена у комплету, обојица смо устали, Даглас се руковао са мном, не прекидајући телефонски разговор. Жени сам махнуо руком за довиђења и она ми се насмешила док је с пратиоцем ишла према излазу.

Седео сам још неколико минута гледајући кроз прозор. Повлачио сам прст преко столњака и поиграо се парченцетом папира на којем је био мињон. Онда сам устао и отишао до гардеробе.

Гардеробер је положио моју јакну на пулт и вратио привезак с пластичном плочицом на чивилук.

– Двадесет пет круна – рекао је.

– Ха? – рекао сам. – У реду.

МАЛИ ЦРВЕНИ УКРАС

Он би најрадије у исто време опрао судове, поспремио спаваћу собу и најзад покупио ону малу црвену декорацију која још од Божића стоји на клупи у предсобљу.

Али, она се ускоро враћа и он зна да ће му само прање судова, засигурно, узети сат времена, ако то жели да уради прописно.

Његова жена је најстарије дете оставила у обданишту док је он код куће с бебом која спава и он осећа прећутни договор: док бебица пајки, имате прилику да надокнадите оно што сте пропустили.

У унутрашњој расправи са самим собом долази до закључка да ће онај украс у предсобљу, јамачно, на њу оставити највећи утисак. Украс треба да буде с његове стране неочекивани напор у области, која је већ дуго била запуштена. Доћи кући и видети га поправљеног и зашрафљеног било би као наћи заборављене паре у летњем сакоу. То би, сасвим сигурно, било „позитивно бројање” за њега.

С друге стране, она очекује да опере судове и ако то не буде урадио има да попи-зди без обзира на украс.

Најсигурније би било да брже-боље опере судове и да се, чим то опосли, малчице позабави спаваћом собом, можда да укључи машину за веш, а да украс остави за будуће сређивање куће.

Али, сада је открио да би га заболела душа ако би оставио тај украс за после. Управо га гледа и зна ће је то обрадовати, а он би је тако радо развеселио. Само, да ли је ово заиста права прилика да јој угађа? Није ли важније да искористи тај кратки тренутак да посвршава „црначки” посао, што животни партнер с пуним правом очекује? Зар тај тренутак човек не треба да искористи да би понуду свакодневице одржао на подношљивом нивоу? Сада види да и контејнере за ђубре треба заменити.

Однео је пелене у шахт за смеће у ходнику. Она ће се вратити за један сат и мора да се баца на посао.

Кнап један сат. Баца поглед на сат и схвата да сада већ има само педесетак минута. То решава дилему. Ставља чеп у сливник судопере и пушта воду из славине. Црвеном украсу данас више неће посветити ниједну мисао. Ни она неће обратити пажњу на њега, као што га ни он није примећивао до данас, када му је поглед из неког волшебног разлога застао на њему. Биће дана за мегдана, можда већ неки од наредних, када ће се моћи ухватити у коштац с тим украсом и *изненадићу* је и обрадовати.

Јер, он је сада потпуно свестан да посао који управо извршава ни на који начин неће подићи њено расположење, већ ће само спречити да оно даље не потоне. То је рутински посао.

Склања преостале тањире са стола на којем су доручковали. Слаже прочитане новине и рекламне брошуре тако да заузимају што је мање места у гомили новина. Један велики ланац продавница баца паре на подебели подлистак с баштенским производима, али све је убачено у јутарње новине. На тај начин разносач заобилази натпис на улазним вратима НЕ ПРИМАМО РЕКЛАМЕ, ХВАЛА.

Никада га нису занимали апарати који се користе у баштама а у том подлистку их има више него обично. Све те косилице за траву, прскалице и распршивачи су изложени на некој врсти тепиха од вештачке траве. Осим тога су и скупии. Фрапантно скупии. Брза процена тога што би једна породица у вили са баштом морала да исповрти за најпотребније алате и механизацију показује да се ту ради о бројци од десет хиљада круна, најмање. Заокружено. А онда треба набавити још и... На страници број тридесет шест чуо је кључ у брави.

И он зна да је задоцнио са судовима и усисавањем. И зна да су управо та занемаривања оно што би требало да га наведе да реагује макар ситном грижом савести и да увиди да је он лош партнер, далеко од модерног животног сапутника. Али, оно

што му најтеже пада и што ће му још дуго звонити у свести, јесте то што је чује како мрмља још из предсобља:

– Када ћемо ухватити времена да средимо онај тамо укр...

Он увиђа да је то у предсобљу, тај украс, била она тачка у њиховом односу, у којој је свакодневица претекла романтичну интуицију. Она ће ускоро ући у кухињу и тада спазити и судове.

МОЈА ПРИЈАТЕЉИЦА У ГОНДОЛЕНУ 2

Моја пријатељица и ја требало је да ручамо у Гондолену. У једанаест и двадесет већ сам био тамо. Шеф сале ме је дочекао на улазу и питао за колико гостију ми треба сто.

– Двоје – рекао сам. – Моја пријатељица и ја.

шеф сале се насмешио и ја сместа пожалих што сам тако брзо одговорио.

– Слободно седите за бар док она не дође.

Оставио сам јакну у гардероби, сео за бар и наручио киселу воду.

Бармен ме је посматрао а ја сам гледао кроз прозор. После отприлике двадесет минута моје пријатељице још није било и бармен је упитао да ли може да ме понуди нечим.

Наручио сам још једну киселу. Одмах ми ју је послужио и два рачуна ставио испод чаше.

У пет до дванаест сам испио и другу флашицу газиране минералне воде. Платио сам, оставио на шанк бакшиш у виду новчанице од десет круна и отишао.

Док сам ишао кући срео сам Хенрика. Рекао је да је управо попио кафицу с мојом пријатељицом.

– Видели смо премијера – рекао је.

– Ма нисте ваљда?

– Кад ти кажем. Било је баш супер, штета што ниси био.

– Шта је радио?

– Ништа нарочито. Само смо га видели.

После је испричао да је моја пријатељица махнула премијеру и да јој се овај насмешио и махнуо и он њој.

Онда смо се поздравили и ја сам се вратио у свој стан. Тамо је било баш топло, па сам отворио два прозора. Онда сам наместио мобилни телефон на нечујни про-

фил, ставио га на комоду у предсобљу, отишао у дневну собу, ставио це-де у плејер и пустио га веома гласно. Залио сам саксије са цвећем које је изгледало као да му је то потребно и убацио неколико мајица у кофер. После сам отишао да видим да ли сам у међувремену добио неке поруке на мобилном, али екран је био празан. Неко време сам наставио да се пакујем с телефоном у руци. Онда сам га зафрљачио у кофер тако снажно да се одломило парче пластике с поклопца.

У петнаест до један решио сам да зовнем пријатељицу и питам шта се догодило. Јавила се после три звоњаве.

– Да, здраво – рекао сам. Онај ручак данас... то је било за сутра, је л' да?

– Не – рекла је моја пријатељица. – Било је за данас.

– А, па да. Био сам потпуно уверен...

– Хм, али било је за данас.

– Овај, како се зове... шта? Дакле, сада си тамо?

– Да.

– Али, како бога му, сада је... колико оно сати... аха, па да. *Sorry*. Мора да сам се онда нешто забунио. Опрости. Био сам потпуно сигуран да...

Настао је дугачак мук.

– Надокнадићу ти то – наставио сам. – Ево частим те ручком сутра, шта кажеш?

– Важи.

– Исто време, исто место?

– Важи.

– Ја частим – рекао сам и завршио разговор.

Ишао сам бесциљно по стану отприлике један сат после овог разговора. Хтео сам да сипам воду у чајник и открио да је већ пун. Укључио сам телевизор и три минута гледао неки програм који се звао „Ко је ко?“ Нисам имао појма ко је ко. Легао сам на кревет и покушао да се сетим како се на кинеском каже „хвала“. Онда сам узео мобилни телефон и укуцао ес-ем-ес, који сам после обрисао.

Дуго сам се премишљао да ли треба да понесем фотографију на којој смо ја и моја пријатељица. Снимљена је пре више година на Лангхолмену. Ја и моја пријатељица смо управо скочили и падамо према води. Остао сам да висим у ваздуху. Зурим у камеру с тим глупавим осмехом. Сliku је снимио Хенрик и у позадини се види његов огромни касетофон с касетом бенда Ерика Гада. Целог тог лета смо слушали Ерика Гада. Убацио сам и фотографију у кофер.

Сутрадан сам отишао у књижару у авенији Готгатсбакен. Мислио сам да својој пријатељици треба да купим некакав једноставан поклон. Да се искупим за јуче. Застао сам поред полице са цепним издањима и двоумио се између авантуристичког романа с неколико гадних погибија и херц романа пуног живахне финске радости приповедања. На крају сам купио радост приповедања и отишао до касе.

– Да ли сте читали Колетоа – питао је момак поред касе и подигао неку књигу.

Завртео сам главом.

– Стварно добра – рекао је продавац и полако климнуо главом да би подвукао колико цени аутора и његово дело.

– Поезија? – упитао сам.

– Више као живот – рекао је момак и поново климнуо главом.

Рекао сам да ће ми Финац бити довољан и замолио да ми га запакују. Ставио сам пакет у цеп.

Четврт сата касније поново сам седео сâм за шанком бара у Гондолену.

Поред мене је био постарији чова с брадом и у помало старомодном оделу са све прслуком. Дисао је кроз нос онако како само веома дебели људи умеју, али није изгледао нарочито гојазан. Одједном се окренуо према мени.

– Ви сте без посла, зар не?

– Оппростите?

– Седите овде и висите дан за даном. Видео сам вас и јуче.

Затим се поново окренуо према шанку и наставио да гунђа некоме испред себе.

– У моје време је било другачије – додао је.

Неколико тренутака сам седео без речи.

– Човек мора и да руча негде – рекао сам напослетку.

Човек је фркнуо и окренуо главу од мене.

Насмејао сам се толико гласно и опуштено и покушао што сам интензивније могао да мислим на нешто друго. Брадоња је претурао по џепу сакоа и на крају извадио марамицу. Неколико пута ју је пресавио и развио, брзо се обрисао око уста и вратио је назад у џеп. Уздишући, погладио се по бради.

У петнаест до дванаест моје пријатељице још није било, али чича с брадом је и даље седео на свом месту. После друге флашице киселе воде, бармен је питао да ли можда чекам неког.

– Чекам пријатељицу, да – рекао сам.

– Није баш тачна, ваша пријатељица?

Брадати чича се врпољио и било ми је тешко да проценим да ли то незадовољно фркће, или само тешко дише. Погледао сам га, али он је седео погледа прикованог за Кварнхолмен који се могао видети кроз прозор.

– Понекад се видимо, понекад не. Ништа специјално – рекао сам и притиснуо поклон у џепу тако да не вири, да га случајно не види.

Поседео сам још мало. Онда сам платио моје киселе воде и отишао.

Док сам пролазио поред гардеробера, приметио сам да ме посматра и покушао сам да узватим поглед колико год сам могао а да не делујем поремећено.

Када сам већ одмакао од ресторана, пало ми је на памет да сам се можда забунио око времена састанка. Када смо рекли „у исто време”, на које смо време мислили?! Окренуо сам се налево круг и вратио се десетак метера. Онда сам се поново окренуо налево круг и стао. Извадио сам пакет и погледао га. Папир се мало изгужвао.

После минут-два поново сам се окренуо налево круг и почео да се враћам према ресторану, али сам застао после само неколико метара.

Стајао сам насред улице испред Содра театра. Звона на цркви су ударила дванаест пута и ускоро је засвирао аутомобил чији је возач желео да се померим с пута. На тренутак сам само бленуо у возача, он је узвратио поглед, а онда сам наставио да ходам. Кући.

Касније, истог дана, телефонирао сам пријатељици.

– Па добро?

– Да?

– Где си, бре, данас?

Заћутали смо на један дугачак трен.

– Данас ми је био страшно напоран дан на послу.

– Шта је било?

– После ћу да ти испричам.

– Седео сам тамо и данас и чекао те.

– И ја исто.

– Могла си ваљда да зврцнеш?

– Мислила сам да си се забунио око времена...

– Не, ти си се забунила.

У стану је било веома топло и током разговора сам ходао укруг и отварао прозоре који су још били затворени. Моја пријатељица је правила дугачке паузе и због тога сам се осећао као да ја треба да причам. Мучио сам се да скинем мајицу и морао сам на секунду да одложим мобилни телефон. Када сам га поново узео, и даље сам могао да чујем само тишину.

– Ало? – рекао сам.

– Да – рекла је моја пријатељица.

Узео сам кошуљу из ормана и бацио је у кофер. После сам подигао ту исти кошуљу и вратио је у орман, а у кофер сам убацио другу само да бих тренутак касније и њу покупио и вратио је поред оне прве.

На крају смо решили да се поново видимо сутра у Гондолену.

– Барем можемо покушати.

– Да.

И ја рекох „да”, после чега сам прекинуо везу без „здрво”.

У стану је и даље било једнако топло. Бацио сам се на кревет и покушао да се сетим како се на кинеском каже „драго ми је што смо се упознали”. Био сам уверен да се каже: *w néng dài w -de n -peng-you*.

Узео сам поклон из џепа сакоа и стргао изгужвани папир у који је био умотан. Лешкарио сам неко време и опрезно листао сочну финску причу, а после сам књигу умотао у ганц нови папир.

Касније тог дана, тачније, таман пре него што је требало да одем на спавање, сетим се шта је требало да одговорим оном брадатом чичи за шанком. Требало је да га приупитам како то да *он* има времена да седи тамо сваког дана.

Легао сам и у себи преигравао различите варијанте те ситуације отприлике двадесет минута.

Када сам сутрадан дошао у Гондолен моја пријатељица је већ седела за баром са флашицом киселе воде у руци. Имала је бордо комплет величанственог дезена који је почињао на кошуљи и дизао се над стомачићем и грудима. Косу је скупила у чвор, који је, изгледа, био солидан, премда је био учвршћен само једним црним штапићем. Изгледала је мало старије али је била згоднија него икад и питао сам да ли се тако удела због мене. Изгледала је срећно. То ме је чинило несигурним.

Бармен нам је пришао и рекао да је сто сада спреман.

Ишао је испред нас и извукао две столице једну поред друге. Сели смо како нам је било речено.

– Да ли се радујеш што ме видиш? – питао сам.

Пре него што је имала времена да одговори спазио сам Пера како иде пролазом између столова. Лутао је погледом по локалу као да неког тражи. У горњем малом

цепу од сакоа имао је велику црвену марамицу и нисам могао да се не запитам да ли је та марамица нека врста сигнала. Да није дошао на састанак на слепо?

Спазио нас је, синуо од среће и, не питајући, узео столицу насупрот мојој.

– Дагласе – ускликнуо је. – Мислио сам да си у Кини!

– Прекосутра путујем – рекао сам. – Шта радиш ових дана?

– Аах, од свега по мало. Посао ми нешто споро иде.

Заустио сам да објасним да нас је прекинуо, кад га моја пријатељица упита да ли би желео да нам се придружи.

– Апсолутно – рекао је Пер у насмешио јој се. Она је узвратила осмех. Шта им је то било толико забавно?

После неколико минута Перу је пришао неки познаник и придружио се нашем столу. Представио се и све четворо смо наручили храну.

Нисам престајао да причам о свом новом послу. Пер је слушао и све време постављао додатна питања. Хтео је да зна све о новој игри коју треба да лансирам, где ћу да станујем, шта мислим о Кини уопште. Објаснио сам да Шангај није посебно репрезентативан за остатак Кине, али да ми се свиђа мешавина старе кинеске традиције и новог комерцијалног света, те да, ако га пут нанесе тамо, мора да посети *English corner* где Шангајци иду да говоре енглески. Моја пријатељица није говорила ништа. Ни мени, нити новом момку. Мало касније приметио сам да ми се пратиља протеже и да сузбија зевање. Наставио сам да говорим и покушао да се смејем што сам чешће могао.

Када смо завршили с јелом, и Пер и његов другар отишли су у тоалет. Ми смо на један дугачак трен ћутке седели једно поред другог гледајући право пред себе, као да нешто очекујемо. Испред нас је седело повеће друштво, које је вероватно славило нечији рођендан. Држали су говор и наздрављали.

На крају сам је, и даље гледајући у ваздух, упитао да ли има нешто против мене.

Окренула се и погледала ме право у очи.

– А ти против мене? – питала је.

– Шта?

– Мислим да је боље да се неко време не виђамо.

– Па ионако се нећемо виђати, јел’ тако?. Путујем за Кину.

– Да. И мислим да је то добро.

Поново сам окренуо поглед према слављеничкој екипи која се распилавила и певала углас *For He’s a Jolly Good Fellow*. Покушао сам да замислим како ћу се осећати када будем слетео на новоизграђени аеродром у Пекингу и затим сео у такси да се одвезем у град да бих тамо боравио, шта ја знам, месец дана? Годину дана? Читавог живота? Поново сам се окренуо према њој и спољну страну шаке прислонио на њену подлактицу. Додиривао сам је кажипрстом као случајно. То је било потпуно непланирано, али се убрзо показало као гест, као да је тим прстом нешто желим. Није померила руку. Пустила ме је да је диркам.

– Морам да знам једну ствар – рекао сам. Да ли смо само пријатељи?

– Немам снаге за... – рекла је и прогутала кнедлу пре него што је наставила: – ... ову игру.

Заћутала је, али сам могао да јој чујем дах и осетио да јој се дисање сада убрзало. Знао сам да треба нешто да кажем, али нисам могао да се сетим одговарајуће речи. А тишина која је уследила није била добра тишина. Била је то лоша тишина. Седео сам с обе руке на столу и осећао како ме живахна финска радост приповедања из цепа гребуцка по бутини. Када су се она двојица вратила, она је рекла „опростите” и брже-боље отрчала до тоалета. Пер је отишао, а ја сам остао за столом с новим момком чије сам име већ заборавио. Он је покушао да разговара, али ја нисам снаге да га слушам и, таман пре него што се моја пријатељица вратила, почео сам да глумим хитан разговор на мобилном и причао сам са собом целим путем док смо излазили из ресторана.

Код гардеробе сам видео оног брадатог чичу како плаћа рачун. Погледи су нам се сусрели, а ја сам водио рачуна да подигнем глас и споменем више имена познатих људи у пословном свету. Убрзо смо добили своју одећу и када смо дошли до лифта,

показао сам на степенице које су водиле нагоре. Моја пријатељица је завртела главом и климнула надоле у правцу лифта. Загрлио сам је једном руком као да суспрежем љубавни занос и наставио да причам у мобилни. Док сам се пео степеницама, дуноо сам јој пољубац са длана.

Наставио сам да причам са самим собом и када сам већ ходао Катарининим пролазом. И даље с финском радошћу приповедања у цепу.

Јалмар Седерберг

ПАС БЕЗ ГАЗДЕ

Када је човек умро, није имао ко да се брине о његовом црном псу. Пас је жалио власника дуго и горко. Није, ипак, лежао на господаревом гробу, можда и зато што није знао адресу гробља, а можда и зато што је у души ипак био млад и срећан кер што мисли да је за њега у животу остало, ваљда, још нешто.

Постоје две врсте паса: они који имају газду и они који га немају. Споља се разлика не види, и куце без газде умеју да буду дебеле као остале, па чак и дебље. Не, разлика је у другоме. Човечанство је за пса бесконачност, провиђење. Служити газду пратити га, зависити од њега – то је, такорећи, смисао псећег постојања. Да будем сасвим јасан, пас не мисли на газду баш двадесет четири часа дневно и не иде му увек за петама. Не, често куца потрчи по свом ћефу и са сасвим практичним намерама, да оњуши околне ћошкове и попишки их, склопи савезе с колегама, глоцне коју кост ако јој се нађе на путу, речју, уме куца да се позабави многим стварима. Ипак, чим газда звизне, све ово из његове кучеће главице нестане брже него што бич протера досадне препродавце из замка, јер он зна да само о једној ствари мора да брине. Тако да сме ста заборавља на запишавање ћошкова и своју коску и другаре, хита ка своме газди.

Пас чији је газда умро а да пас не зна како је сахрањен а да пас не зна где, дуго жали за њим. Али, како пролазе дани а ништа се не дешава да подсети пса на газду, куца га заборавља. Више не уочава мирис господаревих трагова на улици у којој је некад живео. Док се с другаром ваља на травњаку, често се дешава да звиждук запара ваздух и да његов другар моментално нестане попут муње. Тада и наша куца наћуљи уши, али ниједан звиждук не личи на звиждук његовог газде. И онда га он заборави,

а заборави, богме, још и више: заборави да је икада у животу имао газду. Заборави да је икада постојало време када је мислио да је за куцу немогуће да живи без газде. Постаће, како се то већ каже, *пас, који је видео боље дане*, премда је то само унутрашње значење израза, док се он, споља гледано, и даље прилично добро држи.

Живео је наш пас онако како пси живе. Понекад би украо добар оброк на тргу, понекад би добио батине, имао је љубавне везе, а када би се уморио легао би и одспавао. Склапао је пријатељства али и стварао непријатеље. Једног дана би добро измлатио пса који је био слабији од њега, а наредног би неки јачи пас с њим лоше поступио. Рано изјутра могли бисте га видети како трчи улицом некадашњег газде где је, највише из навике, наставио да налази уточиште. Трчи право напред као да има неки важан задатак, на пример, као да је намирисао пса у пролазу. Међутим, нема жељу да се с њим упозна и одмах наставља пут.

Али, одједном седне и веома енергично се почеше иза увета. Већ у следећем моменту он скаче и лети преко улице да би гонио некакву риђу мачку и натерао је да потражи спас у подрумском прозору, после чега наш пас поново узима пословни фазон, наставља својим путем и нестаје иза угла.

И тако он проводи своје дане. Пролазе године у готово непромењеној рутини и он остари а да то и не примети.

Напоследку ће доћи једно суморно вече. Влажно и хладно, с повременим пљусковима. Стари пас је провео читав дан у експедицији у граду. Ходао је полако улицом, помало храмљући. Два-три пута би застао и отресао своје црно крзно, које је с годинама постало посуто седим длакама око главе и врата. По навици је ходао и њушио, час десно час лево. Направио је излет у пролаз а када је изашао био је у друштву још једног пса. У следећем тренутку ту је био и трећи. Били су то млади и весели пси, који су хтели да га наведу да се игра с њима, али он је било лоше расположен а осим тога почела је и суснежица.

Утом је звиждук запарао ваздух, дуг и продоран звиждук. Стари пас погледао је оба клинца, али они нису обраћали пажњу, то није звизнуо њихов газда.

И онда је стари пас без газде наћулио уши: одједном се осетио тако чудно. Затим је уследио нов звиждук, и пас је неодлучно скочио најпре у једну страну, па у другу. Ма то је његов газда звизнуо, и он је сигурно морао да га следи! И трећи пут је неко звизнуо, оштро и упорно као прва два пута. Где ли је он, у ком правцу? Како сам могао да се одвојим од свог газде? И када се то догодило, јуче или прекјуче, или можда тек недавно? И како ми је газда изгледао и како је мирисао, и где је, где ли је? Пас је скочио да њушка све пролазнике, али нико од њих није био његов газда и нико није ни желео то да буде. Онда се окренуо и скоком кренуо у другом правцу. Стао је мирно на углу и погледао на све четири стране. Нигде његовог газде. Затим се у галопу вратио улицом. Блато је прскало око њега а киша је капала с његовог крзна. Застајао је код сваког ћошка, али од газде ни трага. Онда је сео на раскрсници, испружио своју кудраву главу према небу и почео да завија.

Да ли сте икада видели, да ли сте икада чули таквог неког пса без газде, како истеже главу према небесима и завија, завија? Други пси, када га виде, само меко шмугну подвијених репова, јер нити могу да га утеше нити могу да му помогну.

Удомите га, молим вас, нахраните га барем, помилујте га. Ја не могу, одавно сам већ мртав.

БЕЛЕШКЕ О ПИСЦИМА

АЛЕХАНДРО ЛЕИВА ВЕНГЕР (Alejandro Leiva Wenger) је писац, драматичар и сценариста. Рођен је 1976. године у Концепсиону (Чиле) и са девет година доселио се у Стокхолм, где му се део породице већ снашао. Дебитовао је 2001. збирком прича *У нашу часу* (Till vår ära) и освојио читалачку публику сленгом и описом атмосфере мултиетничке шведске омладине из предграђа. По приповеци *Еликсир* из те збирке написао је сценарио за истоимени кратки филм који је награђиван на фестивалима. Приповетка је истовремено и омаж пишчевом омиљеном хип хоп (шведском) бенду *The Latin Kings*, који чине потомци латинских усељеника. Комад *Писци* му је изведен 2013. Пишчев брат Пабло је глумац, који му је 2011. године режирао позоришни монолог *127*, извођен две године у Стокхолму и Малмеу и награђен за најбољу представу у Шведској.

ЈЕНС ЛИЉЕСТРАНД (Jens Ligestrand, 1974) је књижевни историчар и писац. Већ неколико година је уредник књижевности у културној редакцији *Експресена*. Још као студент теорије књижевности у Лунду био је активан у редакцијама разних књижевних часописа. Као публициста дебитовао је 2003. књигом репортажа *Made in Pride* а као писац 2008. збирком прича *Париз-Дакар*. Роман *Агонис*, о певачкој дружини у студентском миљеу њему добро познатог Лунда, објавио је 2011. године. 2008. године добио је традиционалну награду листа *Ви* за „непогрешиву језичку прецизност и црни хумор у изненађујућим причама што парају срце и оцртавају странпутице савременог Швеђанина” у збирци *Париз-Дакар*. Радио као критичар у листовима *Sid-svenska dagbladet* и *Dagens Niheter*.

ЈОНАС КАРЛСОН (Sven Bert Jonas Karlsson, 1971) је као филмски глумац дебитовао са десет година и после завршене драмске академије у Стокхолму направио богату позоришну и филмску каријеру. У међувремену је почео да пише драме и кратку прозу. Једном је изјавио да је за њега приповетка еквивалент краткометражном филму. Дебитовао је 2007. збирком *Друџи џол* (*Det andra målet*), која је 2014. преточена у филм *Stockholm Stories* у режији Карин Фален и с писцем у главној улози. Уследиле су збирке *Савришен момак* (*Den perfekta vänneren*), *Трагови у снегу* (*Spår i snön*) и *Правила игре* (*Spelreglerna*). Први роман под насловом *Срећан Божић* објавио је 2013. Стални је члан Краљевског позоришта у Стокхолму и 2014. године одушевио је публику као Ричард Трећи.

ЈАЛМАР СЕДЕРБЕРГ (Hjalmar Söderberg, 1869–1941) је описао „сваки ћошак Стокхолма” из угла фланера. Од 1917. живео је у Данској. Отац је чувене данске глумице Бети Седерберг и деда познатог данског писца Хенрика Стангерупа.

Био је огорчени противник нацизма и, док се то смело, писао за један од ретких антинацистичких шведских листова. Пре него што се посветио студијама теологије, објавио је четири романа и шест збирки приповедака. Можда је ипак најпознатији по филмској верзији своје драме *Гершируда* (у режији Карла Теодора Драјера). Преводио је дела Анатола Франса, де Мопасана, Ханриха Хајнеа. Никада није постао академик. Дела су му прожета меланхолијом и у њима увек има несрећне љубави. Први га је на српски превео Предраг Црнковић 2008. (одломак из романа *Дејинство Мартина Бирка*, часопис *Свеске* /број 90 дец. 2008/).